

Таким чином, процес виховання культури поведінки у дітей дошкільного віку потребує переосмислення підходів з метою їх реалізації в умовах воєнних викликів, творчого вдосконалення, систематизації, а його ефективність залежить від творчого характеру педагогічної діяльності під час взаємодії учасників освітнього процесу. Перспективами подальшого дослідження є представлення методичних рекомендацій з виховання культури поведінки дошкільників в умовах війни.

Література:

1. Бондаренко В. Проблеми соціальної адаптації молодших школярів в умовах воєнного часу. Вересень. 2022. Т. 2, № 93. URL: <https://september.moipro.mk.ua/index.php/sept/article/view/219/179> (дата звернення: 07.05.2023).
2. Варнава, У. В., Смокова, Л. С. Особливості організації дозвілля дітей дошкільного віку. *Вісник Одеського національного університету*, 20(1), 2015. С. 6–12.
3. Процик Л., Пампура І. Психологічні особливості та правовий захист дітей в період збройного конфлікту. *Психологічний часопис*. 2019. Т. 5, № 11. С. 253–267.
4. Желан А.В. Формування культури поведінки дітей дошкільного віку. *Науковий вісник МДУ*. № 45. 2014, с. 20–24
5. Samara M, Hammuda S, Vostanis P, El-Khodary B, Al-Dewik N. Children's prolonged exposure to the toxic stress of war trauma in the Middle East. *BMJ*. 2020 Nov 19; P. 371.

ЗАЛУЧЕННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ДО БЛАГОДІЙНИХ ЕКОЛОГІЧНИХ ІНІЦІАТИВ

Гнізділова О.А

*Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка
gnizdilovae@gmail.com*

Карпенко О.Є.

*Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка
orestakarpenko@gmail.com*

Однією з найважливіших проблем сьогодення є взаємодія людини з природою, особливо в умовах зростаючого антропогенного впливу. Це вимагає пошуку шляхів подолання руйнівних процесів і збереження природних багатств. Одним із можливих рішень є відмова від агресивної споживацької культури і перебудова ціннісних орієнтирів, спрямованих на гуманний підхід до природи.

Дошкільний вік є найбільш сприятливим періодом для формування ціннісного, гуманного ставлення до природи, адже саме в цей час закладаються основи моральних переконань і виникають гуманні почуття. Взаємодія з природою викликає емоційні переживання, що допомагають дітям усвідомити цінність життя кожної живої істоти та її унікальність. Однак, не всі діти навіть у старшому дошкільному віці проявляють гуманне ставлення до представників фауни і об'єктів флори. Рослини можуть залишатися поза їхнім інтересом, тоді як тварини часто стають об'єктами як любові, так і жорстокості. Особливо це помітно у відносинах з тваринами, які підростають і стають не такими привабливими, як у їхньому дитинстві. Жорстока поведінка дошкільників зазвичай зумовлена нездатністю співпереживати, виражати свої почуття або знаходити компроміси між власними бажаннями та потребами тварин. Саме тому наш науковий пошук спрямовано на вирішення цієї проблеми.

Сучасні діти живуть у динамічному соціальному світі, де вони постійно порівнюють добро та зло, радість та смуток, красу та потворність. У процесі морально-етичного виховання важливою метою педагога є допомога дітям у розумінні сутності важливих життєвих понять, формуванні соціальної відповідальності та розвитку таких

гуманних якостей, як доброта, чуйність, дбайливість тощо. Залучення дошкільників до добродійних акцій сприяє становленню морально зрілого покоління, яке зберігатиме ці цінності. Саме тому розвиток волонтерства є значущим елементом освітнього процесу в дошкільних закладах. Діти, які беруть участь у таких заходах, не лише розуміють важливість добрих справ, але й усвідомлюють їхню користь для оточуючого світу. Такі акції вчать помічати проблеми інших, реагувати на них, надавати допомогу з власної ініціативи, діяти безкорисливо і радіти проявам доброзичливості.

Вихователі закладів дошкільної освіти відіграють значну роль у підтримці екологічних ініціатив і залученні батьків до їх організації і проведення, створюють у дитячому садку атмосферу підтримки благодійних екологічних акцій, мотивують дітей до участі через особистий приклад дорослих.

Залучення дошкільників до благодійних екологічних акцій («Брати наші менші», «Бережіть птахів!», «Добре слово і кішці приємне», «Допоможи тварині», «Погодуємо птахів узимку», «Пташина їдальня», «Допоможемо притулку для тварин») сприяє формуванню відповідального ставлення до тварин, виховує чуйність, доброту. Наведемо приклади деяких благодійних ініціатив, до яких було долучено дітей дошкільного віку.

У жовтні 2023 року дошкільники брали участь у Всеукраїнській благодійній акції «Нарру Гав для Сірка», яка була запропонована Благодійним фондом «Щаслива лапа». За період акції українські діти зібрали для тварин у притулках 15 000 кг кормів і круп та 56364 грн. Така турбота під час війни про хвостатих друзів, які не мають господарів, ще раз доводить безмежність доброти сердець нашої молоді. Жодні труднощі та виклики не можуть змінити їх переконання у цінності кожного життя та перебороти бажання будувати гуманне, відповідальне та справедливе майбутнє для тварин України. До неї долучились ЗДО з 89 міст, 40 сіл та 14 смт нашої країни. Всю зібрану допомогу небайдужі педагоги та діти передали до 147 притулків / зооохисних організацій та 24 місцевим волонтерам.

До Всесвітнього дня котів, який усі святкують 1 березня, Благодійною організацією «Благодійний фонд «Щаслива лапа»» у 2016 році була започаткована Всеукраїнська акція «Нарру М'яу для Мурчика». Щороку діти дошкільного віку, школярі та їхні батьки, вихователі і вчителі збирали корм, ліки та крупи для собак та котів, що перебувають в притулках. Завдяки маленьким благодійникам, їх батькам та педагогам, під час традиційної акції «Нарру М'яу для Мурчика» у березні 2024 році було зібрано більше 18119, 5 кг корму та 50003 грн. для потреб чотирилапих друзів. Щасливі хвостики отримали не лише корм та крупи, але і ліки, для обробки від паразитів, переноски, будки, наповнювачі для лотків, повідки, нашийники, теплі речі, ковдри, іграшки, лежачки, килимки, пелюшки, мисочки, миючі засоби і звичайно найцінніше – теплоту дитячих сердець. Цю допомогу отримали пухнастики з 229 зооохисних організацій України (притулки, центри перетримки та стерилізації тощо), а також безпритульні тваринки, якими опікуються 40 місцевих волонтерів.

Лише у 2024 році було проведено 7205 «Занять доброти». Про гуманне і відповідальне ставлення до тварин говорили в 1865 закладах дошкільної освіти України. Вихователі не обмежувались лише традиційними заняттями, вони показували спектаклі, перевтілювались та перевтілювали дітей у собак та котів, створювали фотовиставки та колажі, організували сюжетно-рольові ігри, квести, відвідували з вихованцями зоомагазини, ветеринарні клініки та притулки, запрошували кінологів та волонтерів, годували безпритульних тварин. Проведені заняття допомогли дітям зрозуміти потреби тварин, навчили співчуттю, доброти та піклуванню.

Понад 500 вікових груп ЗДО України долучились до флешмобу «Рятівна мисочка», в ході якої діти залишали ємності з питною водою для безпритульних тварин. Вихователі попередньо розповідали дітям про важливість допомоги безпритульним тваринам та їх щоденну потребу у воді (особливо під час спеки). Дошкільники

дознавалися про важливість таких благодійних ініціатив і необхідність дбати про братів наших менших.

Під час Всеукраїнської акції «Собаки і коти в нашому житті» педагоги розповідали дітям про правила відповідального господаря домашньої тварини та ознайомили з варіантами допомоги тваринам, які не мають господарів. Також вихователі провели цікаві тематичні заняття та ігри з дітьми, під час яких нагадали дітям що тварини – це не іграшки, це особистості, які потребують нашого піклування й любові. За час проведення акції її учасниками стали понад 2190 дошкільних груп та класів українських садочків та шкіл.

У грудні – лютому 2024 року ЗДО України брали участь у Всеукраїнській акції «Pets-витинанка», в рамках якої діти та педагоги виготовляли та розміщували на вікнах навчальних закладів витинанки на тему «Тварини в притулках чекають на тебе». Кожна створена витинанка стала не лише символом підтримки безпритульних тварин, але й можливістю звернути увагу суспільства на проблему хвостатих друзів людини в холодну пору року.

Отже, інтеграція благодійних екологічних ініціатив у освітній процес ЗДО може підтримати реалізацію Цілей Сталого Розвитку, таких як охорона навколишнього середовища, виховання соціальної відповідальності. Залучення дітей дошкільного віку до екологічних акцій чи благодійної діяльності сприяє формуванню у них позитивного ставлення до природи, розвитку емпатії, бажання допомогти іншим та брати участь у благодійних екологічних ініціативах. Благодійні акції стають яскравим показником людяності та соціальної відповідальності молодого покоління українців. Діти більше дізнаються про проблеми безпритульних тварин та власними силами допомагають покращити життя собак та котів, які не мають господарів. Залучення дітей дошкільного віку до благодійних екологічних акцій ефективний шлях до створення суспільства, яке гуманно та відповідально ставиться до тварин.

Література:

1. Happy paw: Благодійний фонд допомоги безпритульним тваринам. Сайт URL: <https://happypaw.ua/ua>
2. Зімакова Л. Виховання чуйності у дітей дошкільного віку в процесі залучення до добродійних акцій. *Педагогічні науки*. № 78. Полтава: ПНПУ. 2021. С. 22-27.

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ТА ОЗДОРОВЛЕННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ І ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Голота О. В.,

*аспірант Луганського національного
університету імені Тараса Шевченка, голова ГО Освітній центр «Довкілля»,
керівник та інструктор Полтавського осередку
аеророзвідки «Сварог»
e-mail: oleggolota17@gmail.com*

Зелюк В. В.,

*кандидат педагогічних наук, директор
Полтавської академії неперервної освіти ім. М. В. Остроградського
e-mail: vvezeliuk@gmail.com*

Олійник І. М.,

*кандидат педагогічних наук, доцент кафедри
педагогічної майстерності і інклюзивної освіти
Полтавської академії неперервної освіти ім. М. В. Остроградського
e-mail: ditvora@ukr.net*